

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

8 An sine fide supernaturali iustificari possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

et. sed non potest esse libertas, nisi actus voluntatis interueniat, à qua est omnis libertas. Ergo.

3. Sed inquires, cuius virtutis sunt actu; ij, qui ad actum fidei præterequatur?

Respondeo. Si loquuntur de actu illo iudicij, quo iudicas evidentes res fidei esse dignas creditu, ad nullam virtutem pertinet; et enim actus speculatorum scientie imperfecte, quo cum compati potest ex mala voluntate fidei diffensus. At si de illo actu iudicis, quo iudicas hic, & nunc, conueniens esse, te rebus fidei propriis afflentibus, loquuntur, ad virtutem prudenter pertinere debet, siquidem ditigat voluntatem ad rectam operationem. De actu autem, quo voluntas intellectum mouet ad fidem afflens, credo ad virtutem fidei pertinere. Probo, quia sicut in fidei honestate, & determinat in intellectum ad fidem afflendum, quam in tali afflens reperi; repetit enim esse honestum conformatum nostrum intellectum cum divina veritate, illigique adhædere: & ex tali honestate determinat intellectum ad afflendum fidei. Ergo ad fidem virtutem fidei pertinere. Deinde hic actus voluntatis, qui est pia affectio, est ex speciali gratia Dei, ut videtur aperte definiunt in Conclito Auctican. cap. 5. Ergo si pertinet ad aliquam virtutem, non ad aliam nisi fidei. Ergo. Probo minorem, quia neque est actus obedientie, nec religionis formaliter, non obediens, quia non determinat intellectum ad afflendum fidei ut sibi praecipuum, que est formalis ratio obedientiae: neque etiam determinat intellectum ad fidem afflensem, ut per illum exhibeat cultum Deo debitum, ipsiusque honoret. Restat ergo, ut sit actus fidei. Item talis actus est supernaturalis, quod substantiam: ut ex communia sententia supponit Mol. in concord. disp. 8. lib. finem. Suarez. tom. 1. in 3. p. 9. q. art. 3. in com. Quare plures Doctores ad illius connotatorem effectum postulant habuum insulm sa. Mol. & Suarez. Lorsa. 2.2. & dub. 2.5. Valen. ibi disp. 1. quest. 1. p. 4. dub. 1. in respons. ad 3. arg. Concl. disp. 13. dub. 5. conclus. 2. & dub. 6. conclus. 6. Sed talis actus, & habens supernaturalis esse non potest nisi fides: cum quia potest esse in peccatore non habente spem, nec charitatem; cum quia pertinet ad fundamentum, & initium iustificationis. Ergo id fides. Neque obstat iudicium præcedens talem actionem esse naturalem, quo minus actus voluntatis supernaturalis sit; quia eius supernaturalitas non dependet ex iudicio naturali, vel supernaturali, & fed ex concursu supernaturali, quo effectivus; qui concursus intercedere potest, etiam in cognitione naturalis peccatorum. Adde actum ad hominem iusto meritorum esse virtus exercita; sed non potest esse meritorius, nisi ex actu supernaturali libero voluntatis impetratur. Ergo actus imperans ascensum fidei supernaturalis est, & ad virtutem fidei pertinet.

Ex qua sit huiusmodi actum voluntatis virtus nullo modo posse, quia non potest nisi ex quod supernaturalis est, & ex gratia Christi; alias gratia, & peccatum confundentur, & peccatum est a Deo, quod implicat. sic Baines 2. 2. q. 4. art. 5. dub. 1. Torres disp. 3. dub. 1. Coninch disp. 14. dub. 3. conclus. 1. & Vasquez 1.2. disp. 4.4. cap. 3.

4. Rursum actus fidei non solum est supernaturalis quoad modum, sed etiam in sua substantia: sic docent ex communia sententia Molin. in concord. disp. 36. §. cum autem, lib. finem. Torres 2.1. disp. 45. dub. 3. Coninch disp. 4. dub. 3. & colligitur talis ex Trident. sess. 6. can. 3. vbi anathematem damnat dicentes fine adiutorio Dei possit credere, sperare, premetre, & sicut operari ad salutem. Ratio ea est, quia secula omni difficultate extinxerat viibus naturae elicere non posse, actum fidei, à quo talis habeat initium: alias à te incipiente iustificatione, sed actus, qui ex se spectatus viibus naturae elicere non potest, est supernaturalis in sua substantia, ut de se constat. Ergo.

5. Deinde certum est actum fidei imperatur à voluntate peccatoris meritorum esse locum de congruo habens fidei, vel illius argumenti, & gratia iustificantis: at si elicitus sit ab homine iusto, meritorius erit de condigno argumenti fidei gratia & gloria. Priorem partem de merito congruo probo, quia hoc meritorum constitutum solum in quadam conuenientia, & decencia ipsius operis meritorum, cum beneficio, quod impetraret intendit, quam conuenientiam, & decencionem haber quicunque peccator operans ex gratia Dei actus supernaturales, est eam conuenientes, & decens, ut sic operari beneficia gratiae consequtur: sed quia Deus quitalia beneficia collaturus est, nulla ratione ad sic conferendum est obligatus, efficitur sane illud opus non esse meritorium de condigno, nec de iustitia, sed solum de congruo. Adde nullum opus factum a peccatore condignum esse potest tam beneficio. Ergo. Quod si actus fidei ab homine iusto elicatur, una certe meritorius erit de condigno argumenti fidei, gratia, & gloria, & eo quod ad rationem condigni meriti duo præcipue requiriuntur, & condignitas operis cum premio, & promissio de premio dando ob tale opus. Sed hec duo in prædicti intercedunt, in utero enim condignitas siquidem est opus supernaturale factum à filio adoptionis, & ob præmium alesquendum. Est item facta promissio à Deo de retributione ipsius. Ergo nihil debet ad meritorum de condigno. Porro ad meritorum de condigno requiri promissionem

præmiantis optimè probat Suar. opuscul. de reuincientia meritorum, disp. 1. sect. 3. n. 8. Coninch disp. 8. de merit. dub. 4. conclus. 3. Ea, inquam, ratione, quia ab ille tali promissione obligari nullo modo potest Deus ad premium aliquod concedendum; non enim obligari potest neque ex iustitia, neque ex fidelitate, quæ promissione supponit: neque etiam ex gratitudine; siquidem nullum commodum ex nostris operibus ipsi accrescit. Ergo non potest esse meritorum de condigno secula promissione. Addi ideo Christum Dominum non meruisse, ut omnes de facto salvi essent; quia deus promissio patris concedens illi in premium omnium salutem, Ergo promissio ad meritorum de condigno requiriatur.

6. Tandem certum est fidem iniiciam esse nostræ salutis, tradit Trident. sect. 6. cap. 8. Sed quia fides sumi potest secundum habitum, vel secundum actum, dicendum est, esse iniicum iustificationis formalis fidem secundum habitum, quia habitus fidei formaliter incipimus iustificari; ponimus enim habitibus non iustificari formaliter: atlibus autem ad iustificationem disponi, quare actu fidei ad iustificationem incipimus disponi; est enim primus actus, quo viam gratiae sequenda paramus. Neque in his inter Catholicos potest esse controversia.

P V N C T V M VIII.

An quis sine fine supernaturali iustificari possit.

1. Explicatur controversia.

2. In habitu, sive in actu omnibus est ad salutem fides necessaria iustificante medijs.

3. Diuersimodo adulterii, & parvulis est fides necessaria.

4. Proprietas obiectio de nutritio in syris. Fit satis.

1. Ex resolutione huius difficultatis constabit, qua ratione sit fides ad nostram iustificationem necessaria. Duplicit fides sumi potest, vel pro habitu, vel pro actu. Item de duplice necessitate sermo esse potest. Ata quæ vocatur necessitate medijs: alijs præcepti. Illud ergo dicitur necessarium necessitate medijs ad salutem, sive quo salus nulla ratione secundum legem ordinariam obtinet potest; sive omittitur culpabilitas, sive inculpabilis, sive ex ignorantia, sive ex malitia. Illud vero dicitur necessarium necessitate præcepti, quod solum ex præcepto obligaris exequi. Unde si ex ignorantia, vel ex aliqua impossibilitate omittatur, non obstat saluti sic explicat hanc necessitatem medijs, & præcepti ex communia sententia Valeat. tom. 3. disp. 1. q. 2. punct. 2. Coninch disp. 14. dub. 8. n. 91. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 2. n. 1.

2. Dicendum ergo est fidem sive in actu, sive in habitu, omnibus ad primam latrem esse necessariam necessitate medijs. Conclusio est certa de fide, ex illo Paul. ad Hebr. 1. 1. affirmans sive fide impossibile esse placere Deo. Ergo cius necessitas est omnino: alijs possibile est in aliquo casu Deo placere sive ipsa, sicut quia Baptismus, & sacramentum Peccati in te, & de facto suscepisti, non sunt necessaria necessitate medijs ad salutem; sed solum necessitate præcepti, contingente potest talis ab ille illis suscepisti, quando feliciter non suspetat occasio illa suscipiendo: at sive fide nemini contingit salus. Ergo est necessaria necessitate medijs, & ita traditur à Trident. sess. 6. cap. 7. ibi causa instrumentalis nostræ iustificationis est Baptismus, quod est sacramentum fidei, sive quia nulli unquam contigit iustificatio & cap. 8. dicitur, Fides est humana salutis initium fundamentum, & radix omnis iustificationis. Neque obstat simili forma, qua vius est Paul. de fide, vnum esse Iohannem de sacramento Baptismi: inquit enim Iohannes 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei, at illa forma non obstat, non inducitur necessitas medijs, sed solum præcepti in Baptismo. Ergo ex illis verbis Pauli, Sive fide impossibile est placere Deo, solum necessitas præcepti, & non medijs est inferenda. Non, inquam, obstat, quia licet modus loquendi, in utroque loco similis fuerit: at quia Baptismus & in te, & in voto suscipi potest. Ecclesia explicuit sufficere ad salutem votum Baptismi, quando non suspetat occasio in re illud suscipiendo. At fides in voto suscipi non potest quin in re ipsa habeatur. Ergo fides tempore est medium necessarium. Adde, votum Baptismi sufficiens ad iustificationem esse non potest hoc fide. Ergo ex eo quod Baptismus in voto saltem necessarius sit, optimè inferitur fidem in re omnino esse necessariam.

3. Adequo tamen diversimodo parvulis & adiutori fidei esse necessariam ad iustificationem: parvulis namque, seu carientibus viu rationis, est fides necessaria in habitu, quia actu capaces non sunt: at adiutori est fides necessaria eam secundum actum, teneat enim qualibet adiutori se ad gatianum inscipiendum actu aliquo supernaturale fidei disponere, sic Cano, elect. de sacramento, in genere p. 2. q. 2. condit. 1. vbi erroris damnat oppositam sententiam, consentit Valent. disp. 1. q. 2. p. 2. Baines 2.2. q. 2. art. 8. dub. 1. Coninch disp. 4. dub. 8. conclus. 1. num. 91. Sanctus

Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 2. n. 3. & 4. Suarez de fide disp. 12. sed. 2. n. 5. Et probari sat potest ex illo Ioann. Qui autem non crediderit, non iudicatus est, & exilio Marc. vi. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Est ergo fides in actu adultis necessaria. Ratio autem quare hic actus fidei necessarius sit ad iustificationem, cito, quia nemini adulto, & ratione venti contingit iustificatio, nisi iustificationem spectet. & de peccatis dolet. Deumque super omnia laitem virtualiter diligat, ex Trident. sess. 6. cap. 7. & 8. Sed haec esse non postulat sine actu fidei, quo credit & Deum certe, & postea omnia haec bona illi conferte. Quapropter dixit Paul. Accedentes ad Deum oportet credere, & quia est, & quod remunerator sit. Ergo fides secundum actionem est omnibus adultis necessaria. Ex quo fit humiliandi actum debere esse supernaturalem in se, & ex parte principi: siquidem debet necessario ex auxilio gratiae procedere, iuxta illud Ioan. 6. vbi Christus dicit, Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum; & debet autem venire per fidem ut constat ex contextu. Ergo requiritur fides ex auxilio Dei, estque definitio expresa Trident. sess. 6. can. 3. Item debet esse supernaturalis ex parte obiecti: & debet enim credere obiectum, quod solis gratiae virtutibus primò cognosci non potest, quia fides, quam Paul. expostulat necessariam ad salutem, est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. Ergo est de rebus, quae lumine naturali apparetur non possunt, sic Sanchez, Barnes, Valent. Coninch *supra*.

4. Solum video obici posse aduersus (supradicta), contrinrete posse aliquem ita in remissimis partibus esse nutritum, ut nullo modo notitia fidei ad eum accedit, nec per ipsum sit illam habere: at runc hic consequitur salutem & non ex fide. Ergo fides necessaria non est.

Repondeo cum Valent. 2.2. disp. 1. q. 2. p. 2. pag. 294. Sanchez lib. 2. cap. 2. n. 4. Suarez illa disp. 12. de fide sed. 2. n. 15. Si gratia diuina priuata legem naturalem teruit, credendum est de diuina prouidencia illuminandum fore vel a Deo, Angelo, vel homine aliunde misso: quia haec illuminatio necessaria infertur ex eo, quod Deus statuerit neminem sibi esse placitum nisi ex fide, & ex eo quod statuerit non denegari adulto ex diuina gratia, facient quod in se est, media ad salutem necessaria: statuit enim illuminare omnem hominem venientem in hunc mundum.

P V N C T V M I X.

Quorum mysteriorum debet quis adualem fidem habete ex necessitate medi.

1. Primitur duplicitas mysteriorum fidei cognoscendi posse implicitè & explicitè. In cognitione explicita aliquid rei esse gradus.
2. Ante promulgationem Euangeli necessaria & sufficiens erat fides explicita de Deo, & implicita Christi mediatoris.
3. In quo implicita Christi cognitione confessio, explicatur.
4. Facta promulgatione Euangeli cognitionem explicitam Christi, & Trinitatis affirmant aliqui esse necessarium necessitate medi ad gloriam, non tamen ad primam gloriam.
5. Alij affirmant virgine salutis necessariam esse.
6. Informantur supradicta rationes.
7. Explicita notitia Trinitatis, & incarnationis non est necessaria necessitate medi, sed praecepiti, ut probabilius defindatur.
8. Explicatur locus Marc. ultim. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur.

1. Dupliciter mysteria fidei cognoscendi possunt, explicitè & implicitè. Explicitè cognoscitur mysterium, quando in seipso cognoscitur, implicitè quando in aliquo alio. Exemplum declaro. Dupliciter lucem cognoscere potes, vel in se ipsa, vel cognoscendo solem, qui illam consernit; quando cognoscis lucem, cognoscendo solem, dices cognoscere implicitè, quando veterius lucem in se ipso cognoscis, dices cognoscere explicitè. Et in praesenti materia proponitur tibi Deus, & aucto- gratus, & gloria, & tali propositioni assenties, tunc illud mysterium explicitè cognoscis: at si tibi aliquis vniuersalis ratio credenda proponatur, v. g. esse credendum, quidquid à Deo est realatum, tunc mysteria fidei in particulari implicitè tantum cognoscis, quatenus in illa vniuersali ratione virtualiter, & implicitè continetur.

2. Secundo suppono in cognitione explicita aliquid rei esse gradus: alia est enim cognitio confusa, alia distincta, alia magis distincta. His positis.

Conclusio sit. Ante promulgationem Euangeli necessaria, & sufficiens erat fides explicita de Deo auctore supernaturale, & implicita Christi mediatoris. Quod fuerit necessaria illa fides, ex supradicto puncto confit: quod sufficiat implicita Christi mediatoris, mihi probat manifeste locus ille *Allorum 10.*

vbi de Cornelio dicitur fuisse sicutum iustum, & religiosum, cuius preces, & eleemosynæ ascendebant coram Deo, in quibus verbis infinitus claret habere gratiam, & iustitiam: & ita ita dunt communiter Patres. August. lib. de predicatione. Sanct. c. 7. & 8. in Leuit. Gregor. homil. 13. in Ezechiel. Chrysostom. sermone de fide, & lege naturæ. D. Thom. 2.2. quæst. 10. art. 4. circa argum. sed contra, & 3. p. quæst. 69. art. 4. At tunc Cornelius de Christo, & Trinitate non habebat explicitam notitiam siquidem à Petro fuit postea illa instructus. Ergo sine notitia Christi, & Trinitatis explicita potuit ante promulgationem Euangeli stare iustitia: & ita tradit. Valent. disp. 1. quæst. 2. p. 4. vers. secunda, Sanchez lib. 2. cap. 2. n. 7. Suarez plures referunt disp. 12. sess. 13. num. 14. Quod vero semper fuerit necessaria ad salutem, implicita Christi, & Trinitatis cognitio, inde videtur probari: quia non est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri praeter Christi nomen, Art. 4. Idem probatur ad Rom. 3. vbi æqualiter dicitur omnes peccasse, & egere gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redempcionem, que sit in Christo Iesu, quem propositus Deus propriacione per fidem in sanguine ipsius. Ergo saltem de fide implicita debet intelligi. Ad Galat. 3. Genes. iustificantur ex fide illius, qui fuit Abraham promissus: Christus autem cognoscit non potest, non cognita Trinitate; quia non potest cognoscere filius Patris, & concepimus ex Spiritu sancto. Ergo qua ratione fuit necessaria cognitione Christi, erit necessaria cognitione Trinitatis: sed de Christo ante promulgationem Euangeli non videtur necessaria explicita cognitione sed solum implicita. Ergo neque Trinitatis.

3. In quo autem haec implicita cognitione constituit, non sat constat inter Doctores. Valent. 2.2. disp. 1. q. 2. p. 1. col. 317. vers. 6. sed in promptu, Sanchez lib. 2. cap. 2. n. 7. Suarez disp. 12. sess. 3. n. 17. existunt haec implicitam Christi fidem conteneri sufficienter in aliquo actu supernaturale, quo explicitè, & supernaturale cognoscatur Deum esse, & auctorem doctorum supernaturalem ad peccatorum remedium; quia in huncmodi obiecto conatur implicitè Trinitatis, & Incarnationis mystrium. Quapropter Paulus solum expostulavit te cognoscere Deum esse, & esse supernaturale bonorum remuneratorum. Ergo non requiri, ut cognoscas futurum esse in mundo aliquem mediatorem. Ceterum mihi videatur implicitam cognitionem de Christo expostulare necessariam, explicitam alium mediatores, quo à peccatis liberandus sis, & gloriam obtinendas; neque sufficere illam vniuersalem, & conflatis notitiis de Deo auctore supernaturale, potente remittere peccata mediis, quibus ipse voluerit: nam in huncmodi obiecto non continetur implicitè Christus Deus, homo: siquidem stat optimè potest Deum esse auctorem supernaturalem, & remittere peccata, gloriāque concedere, quin faciat homo. Ergo in illa cognitione hoc obiectum implicitè non continetur. Quod si dicas te credere Deum esse auctorem supernaturalem, & remittere peccata mediis sis placitis, & in hac fide continetur implicitè fidem Christi, siquidem praepucium medium, quo Deus volunt remittere peccata, sicut fuis vngeneritus filius, quem constituit propitiationem pro peccatis nostri: infertur sane eodem modo dicti potest implicitam fidem omnium sacramentorum, & prædictiōnēs Apollinarum, & aliorum quibus salutem consequuntur homines, esse necessariam, siquidem in illa cognitione implicitè omnia haec continentur: at Scriptura, & Patres alio modo fidem Christi, quam sacramentorum, prædictionis, & aliorum mediorum requiri. Ergo vita illam ita confundit cognitionem expostulanda est cognitio explicita mediatoris, cuiusvis explicitè non cognoscere hunc mediatorem esse Deum, & hominem, passionem, & mortis subiectum.

Dices, plures ante Christi adventum nullam habuerunt notitiam explicitiam mediatores. Et quidem Abraham videbat primò teuelata: & tamen fuerunt iustificati. Item ad cognitionem solum videatur requiri cognitio supernaturalem Dei officii, potens peccata remittere. Ergo non requiritur cognitio mediatoris ad iustificationem?

Respondeo nullum iustum carissime notitia mediatoris: nam primo patenti post peccatum haec fuit data, ut dixit Leo serm. 2. de nativit. Christi. Abraham autem fuit data clara & patens notitia, de suo nomine esse futurum, quod si pluribus factis illa homines caruerint, non diuine prouidentia, sed factis peccatis attibuerendum est: Quapropter si ipsi legem naturali seruassent diuina gratia adiutari, Deus illis tribueret notitiam mediatoris.

Ad confirmationem dico solum probare ex oratione rei non esse necessarium ad iustificationem cognoscere esse aliquem mediatores: ut supposito, quod Deus noluerit iustificationem concedere, nisi ex meritis sui vngenerit, infertur nolle iustificare nisi fuis vngeneritus cognoscatur saltem sub illa confusa cognitione media ortis: & ita tener Magist. in 3. Disputatione 2. art. 1. Rota plures referens 2.2. disp. 21. num. 4. Coninch. disp. 1. art. 9. conclus. 2.

4. Difficultas ergo est, an facta promulgatione Euangeli fuerit cognitio explicita Christi, & Trinitatis necessaria, necessaria